

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška a soudců Josefa Baxy (soudce zpravodaj), Michaely Bejčkové, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka a Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa Miroslava Sládka**, IČ 04814002, sídlem Štefánikova 119/50, Brno, zastoupený JUDr. Miroslavem Pindešem, Ph.D., advokátem, sídlem Zámecká 550, Bučovice, proti žalovanému: **Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí**, sídlem Kounicova 688/26, Brno, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 10. ledna 2019 č. j. UDH-70/2019 a č. j. UDH-71/2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. dubna 2019, č. j. 62 A 20/2019 – 22,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci, dosavadní průběh řízení, kasační stížnost a řízení před rozšířeným senátem

[1] Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení v záhlaví označených rozhodnutí žalovaného, jimiž byl uznán vinným ze spáchání přestupků podle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, a zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, byla mu uložena pokuta a povinnost nahradit náklady řízení.

[2] Žalobce nesplnil současně s podáním žaloby svou poplatkovou povinnost, krajský soud jej proto vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobu. Ve lhůtě stanovené soudem požádal žalobce o osvobození od soudních poplatků. Poukazoval na nedostatek finančních prostředků, který zavinil žalovaný tím, že zablokoval účty žalobce a zabavil veškeré finanční prostředky, které žalobce obdržel od občanů.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 14. března 2019, č. j. 62 A 20/2019 – 17, zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a opětovně jej vyzval ke splnění poplatkové povinnosti. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 19. března 2019, lhůta pro zaplacení soudního poplatku uplynula dne 29. března 2019. Jelikož žalobce k uvedenému dni soudní poplatek nezaplatil, zastavil dne 3. dubna 2019 krajský soud řízení usnesením označeným v záhlaví.

[4] Již dne 1. dubna 2019 přitom žalobce podal kasační stížnost proti usnesení č. j. 62 A 20/2019 – 17, kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků. Tuto kasační stížnost Nejvyšší správní soud ovšem odmítl usnesením ze dne 11. června 2019, č. j. Ars 2/2019 – 22, neboť v mezidobí krajský soud rozhodl nyní napadeným usnesením o zastavení řízení, a nastal tak neodstranitelný nedostatek podmínek řízení (§ 46 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.) pro rozhodnutí o kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození žalobce od soudních poplatků.

[5] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal dne 26. dubna 2019 kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o zastavení řízení (bod [3] shora). Tato kasační stížnost je projednávána v tomto řízení. Stěžovatel v ní uplatnil jedinou námitku, a sice že krajský soud zastavil řízení, aniž bylo rozhodnuto o kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. května 2005, č. j. 2 Afs 132/2004 – 91, č. 608/2005 Sb. NSS. Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[6] Dne 18. června 2019 stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků pro řízení před Nejvyšším správním soudem. Této žádosti předseda senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda, ve věcech politických stran a politických hnutí (dále jen „volební senát“) vyhověl usnesením ze dne 6. února 2020, č. j. Ars 3/2019 – 30.

[7] Následovalo řízení před devítičlenným rozšířeným senátem (§ 16 odst. 3 písm. b/ s. ř. s.). Usnesením ze dne 18. března 2021, č. j. Ars 3/2019 – 32, volební senát postoupil věc tomuto rozšířenému senátu s otázkou, zda „[l]ze v řízení o kasační stížnosti proti usnesení, kterým krajský soud zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku, přezkoumat ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. též vadu řízení spočívající v nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu o žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků“.

[8] Rozšířený senát v usnesení ze dne 25. května 2021, č. j. Ars 3/2019 – 43, č. 4209/2021 Sb. NSS, kterým vrátil věc volebnímu senátu k dalšímu řízení, především potvrdil svou předchozí judikaturu o přípustnosti kasační stížnosti proti rozhodnutí o (ne)osvobození od soudního poplatku. Odpověděl na položenou otázku ohledně řádného postupu krajského soudu a Nejvyššího správního soudu ve vzájemné interakci při vydávání rozhodnutí, jímž se řízení končí, dojde-li ke kolizi s podanou kasační stížností proti

pokračování

rozhodnutí o neosvobození od soudního poplatku, o níž dosud nebylo rozhodnuto. Dále se zabýval řešením situace, kdy řízení před krajským soudem skončí, aniž bylo o kasační stížnosti rozhodnuto. Otevřel zde prostor pro stěžovatele připuštěním námitky nezákonnosti rozhodnutí o (ne)osvobození od soudního poplatku, pokud tato námitka nemohla být předmětem soudního přezkumu pro pochybení v předchozím postupu soudů. Svůj názor vyjádřil v právních větách výroku svého rozhodnutí, v nichž uzavřel, že:

- I. *Usnesení krajského soudu o neosvobození od soudního poplatku není rozhodnutím, kterým se pouze upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.*
- II. *Nevyhoví-li krajský soud zcela žádosti o osvobození od soudního poplatku, musí vyčkat marného uplynutí lhůty pro podání kasační stížnosti proti tomuto usnesení a v případě jejího podání i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o ní, než případně zastaví řízení pro nezaplacení soudního poplatku.*
- III. *Skončí-li řízení před krajským soudem před tím, než Nejvyšší správní soud rozhodne o kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků v tomto řízení, nesmí Nejvyšší správní soud odmítnout tuto kasační stížnost pro nedostatek podmínek řízení dříve, než buď marně uplyne lhůta pro podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, jímž řízení před krajským soudem končí, nebo (v případě podání takové kasační stížnosti) než o ní Nejvyšší správní soud rozhodne.*
- IV. *V kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku lze uplatnit námitku nezákonnosti předchozího usnesení krajského soudu o neosvobození od soudního poplatku za podmínky, že důvodem, pro nějž nedošlo k řádnému přezkumu usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků na základě kasační stížnosti podané proti němu, bylo pochybení v předchozím postupu soudů.*

[9] Rozšířený senát v citovaném usnesení dal volebnímu senátu návod na procesní postup vůči stěžovateli a stanovil limity rozhodování v závislosti na reakci stěžovatele. Mezi jiným v bodě [60] uvedl, že „je tedy na stěžovateli, aby ve své kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zastavení řízení namítl jeho nezákonnost [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.] spočívající v tom, že byly dříve chybně posouzeny podmínky pro jeho osvobození od soudního poplatku v tomto řízení. Vzhledem ke skutečnosti, že taková nestandardní situace nastala v důsledku nesprávného předchozího postupu soudů, je však namístě, aby senát Nejvyššího správního soudu, který posuzuje kasační stížnost proti usnesení o zastavení řízení, na nezbytnost takového kasačního tvrzení stěžovatele v případě potřeby upozornil a dal mu přiměřený čas k jeho doplnění. Neuvede-li stěžovatel ani na výzvu soudu takovou kasační námitku, posoudí Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí o zastavení řízení v mezích důvodů tvrzených stěžovatelem, otázkou správnosti předchozího rozhodnutí krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků se nad rámec těchto důvodů zabývat nebude.“

[10] Volební senát tedy v souladu s výše uvedeným vyzval stěžovatele přípisem ze dne 22. června 2021, č. j. Ars 3/2019 – 52, k doplnění kasačních důvodů. Stěžovatel však k výzvě kasační stížnost nedoplnil.

II. Posouzení kasační stížnosti

[11] Soud se nejprve zabýval formálními podmínkami řízení o kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že je včasná, přípustná a projednatelná; s ohledem na procesní pasivitu stěžovatele je však nedůvodná.

[12] V citovaném usnesení rozšířený senát v bodě [54] připomněl, že „[p]ostup, při němž krajský soud vyčká s rozhodnutím o zastavení řízení na marné uplynutí lhůty pro podání kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození od soudního poplatku, případně na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o ní, tak musí být základním pravidlem a krajské soudy by měly na jeho dodržování dbát.“ Tyto závěry plynou i z předchozí judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudky ze dne 26. ledna 2006, č. j. 1 As 27/2005 – 87, ze dne 12. září 2007, č. j. 8 As 56/2006 – 45, či stěžovatelem citovaný rozsudek č. j. 2 Afs 132/2004 – 91).

[13] V bodě [62] pokračoval, že si je vědom, že i v případě, kdy v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o zastavení řízení shledá nezákonnost předchozího usnesení o neosvobození od soudních poplatků, má možnost výrokem svého rozsudku zrušit pouze napadené konečné rozhodnutí, nikoliv též usnesení o neosvobození od soudních poplatků. Tímto usnesením je krajský soud i nadále vázán [neboť se nejedná o rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení (§ 55 odst. 2 s. ř. s.)] a nemůže jej sám od sebe zrušit. Proto nezbyde, než aby vyzval žalobce k podání nové žádosti o neosvobození od soudních poplatků. Při jejím posuzování vyjde ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu. V takovém případě se neuplatní jinak i nadále platné závěry judikatury, že soud je o nové žádosti povinen rozhodnout pouze v případě, že obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení (např. rozsudek ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 65, ze dne 12. 10. 2016, č. j. 5 As 120/2014 – 32, ze dne 16. 12. 2015, č. j. 8 As 145/2015 – 12, obdobně nálezný Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09, bod 17).

[14] Postup, který popsal rozšířený senát, je výjimkou z pravidla, která se uplatní jen tehdy, pokud Nejvyšší správní soud přezkoumal k námitkám zákonnost původního rozhodnutí. V posuzované věci však tato situace nenastala. Volební senát v souladu s názorem rozšířeného senátu otevřel stěžovateli prostor k tomu, aby vznesl námitky vůči postupu krajského soudu.

[15] Jak bylo výše uvedeno, stěžovatel nyní, ač byl vyzván (viz bod [10]), nedoplnil kasační stížnost o námitky, které by zpochybňovaly správnost předchozího rozhodnutí krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků; těmi se soud v souladu s dispoziční zásadou proto nezabýval (srov. znovu bod [60] odůvodnění usnesení rozšířeného senátu citovaný v bodě [9] výše).

[16] Ačkoliv tedy krajský soud původně postupoval nesprávně, nelze již jeho pochybení pro pasivitu stěžovatele napravit. Pochybení krajského soudu mohlo být zhojeno, pokud by stěžovatel uplatnil námitky vůči předešlému postupu krajského soudu. Této možnosti stěžovatel nevyužil. Vzhledem k tomu, že kasační stížnost jiné námitky neobsahovala, volební senát ji jako nedůvodnou zamítl.

III. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

pokračování

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. října 2021

Tomáš Langášek
předseda senátu